

10. juni 2016

J.nr. 20155100292

Kontor for Analyse og
data/BBL/TFR

Initiativ 2 i den politiske aftale om styrket arbejdsmiljøindsats

Delundersøgelse 2: Hvordan oplysninger om arbejdsbelastninger kan indgå i forberedelsen af tilsynsbesøg

I dette notat beskrives resultatet af undersøgelsen af, hvordan oplysninger om arbejdsbelastninger fra anmeldelsen af erhvervssygdomme og fra arbejdsskadesager kan indgå i forberedelsen af tilsynsbesøg. Undersøgelsen er gennemført som følge af initiativ 2 i den politiske aftale om styrket arbejdsmiljøindsats fra marts 2015.

Undersøgelsen er gennemført af Arbejdstilsynet og Arbejdsskadeskadestyrelsen, og det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø er efter aftale løbende blevet orienteret om opgavens fremdrift.

Beskrivelse af opgaven der skal løses i forbindelse med initiativet

Initiativet udspringer af et ønske om at kvalificere forberedelse af tilsynet yderligere med oplysninger om arbejdsbelastninger i forbindelse med erhvervssygdomme. Det er derfor blevet undersøgt, om der kan indhentes viden fra selve anmeldelsen af erhvervssygdomme eller fra Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandling, og om disse oplysninger er velegnede til at indgå i forberedelsen af tilsynet.

Arbejdsskadestyrelsen behandler sager ud fra et borgerperspektiv, mens Arbejdstilsynet skal bruge oplysningerne i et virksomhedsperspektiv, hvilket stiller særlige krav til, at den virksomhed, hvor den skadelige arbejdsmiljøpåvirkning er sket, kan identificeres.

Arbejdstilsynet har direkte adgang til anmeldelsen. Her skal lægen angive de skadelige påvirkninger i arbejdsmiljøet, der formodes at være medvirkende til den anmeldte, formodede arbejdsrelaterede sygdom. Disse oplysninger er derfor blevet vurderet i forhold til deres egnethed til at indgå i forberedelsen af tilsynet.

I forbindelse med Arbejdsskadestyrelsens behandling af anmeldelsen, bliver der indhentet yderligere oplysninger om arbejdsbelastninger. Det er derfor på forsøgsmæssig basis undersøgt, om de speciallægeerklæringer, arbejdsgiverhøringer mm. som Arbejdsskadestyrelsen indhenter gennem sagsbehandlingen, indeholder oplysninger om arbejdsbelastninger, som kan være nyttige at bruge i forbindelse med Arbejdstilsynets forberedelse af tilsynsbesøg.

Arbejdstilsynet har ikke direkte adgang til disse oplysninger fra Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandling. Det er derfor også undersøgt, hvordan oplysninger fremadrettet kan tilgå Arbejdstilsynet automatisk, og hvilke IT-krav

det stiller, i de tilfælde, hvor der identificeres sagsakter, eller dele heraf, der kan være af interesse for Arbejdstilsynets forberedelse af tilsynsbesøg. Herudover er det undersøgt, om der er juridiske problemer i forhold til, om Arbejdsskadestyrelsen må videregive denne type oplysninger til Arbejdstilsynet.

Resumé

Den faglige, tekniske og juridiske gennemgang af anmeldelserne og de sagsakter, som Arbejdsskadestyrelsen indhenter, som led i sagsbehandlingen, peger på, at der er en række oplysninger, som vil kunne indgå i Arbejdstilsynets tilsynsforberedelse.

Arbejdstilsynet anvender i dag oplysninger om påvirkninger fra selve anmeldelsen på udvalgte tilsyn. Fremover vil Arbejdstilsynet anvende oplysninger fra anmeldelsen ved risikobaserede tilsyn og relevante detailtilsyn, hvor der er anmeldt erhvervssygdomme, hvis der er identificeret en aktuel arbejdsgiver og aktuelle påvirkninger. Det er oplysninger Arbejdstilsynet allerede har adgang til, og som afgives på et tidligt tidspunkt i hele anmeldelsesforløbet fra anmeldelse til eventuel anerkendelse af en sag.

Hvad angår de sagsakter, som Arbejdsskadestyrelsen indhenter som led i sagsbehandlingen, er der identificeret to overordnede dokumenttyper, som vurderes at kunne være velegnede at anvende i tilsynsforberedelsen. Det drejer sig om speciallægeerklæringer og arbejdsgiverhøringer inden for visse områder, herunder især muskelskeletpåvirkninger og psykisk arbejdsmiljø. Baggrunden er, at sagsakterne inden for de nævnte områder indeholder relevante oplysninger om arbejdsbelastninger. Det gør sig dog samtidig gældende, at nogle af sagsakterne indhentes relativt lang tid efter sygdommen er anmeldt, hvorfor det ikke er sikkert, at påvirkningen stadig foregår på virksomheden. Det skal også bemærkes, at denne type sagsakter kun indhentes for en mindre del af anmeldelserne.

Med de vedtagne ændringer af arbejdsmiljøloven og arbejdsskadesikringsloven der træder i kraft 1. juli 2016, er der fremadrettet skabt det nødvendige juridiske grundlag for, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring kan afgive nødvendige oplysninger og Arbejdstilsynet kan modtage oplysninger fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings sagsbehandling i det omfang, det er nødvendigt til brug for målretning af tilsynsindsatsen og til analyse- og forebyggelsesformål. Arbejdstilsynet vil ikke selv have mulighed for at trække de ønskede oplysninger ud af Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings sagsbehandlingssystemer. Der vil blive indgået samarbejdsaftaler mellem Arbejdstilsynet og Arbejdsmarkedets Erhvervssikring om dataudveksling.

Arbejdstilsynet vil i et pilotprojekt anvende nødvendige og tilsynsrelevante oplysninger fra speciallægeerklæringen og arbejdsgiverhøringen på udvalgte tilsyn, hvor de tilsynsførende har de fornødne muligheder for forberedelse. Det kan fx dreje sig om udvidet risikobaseret tilsyn, hvor der er fokus på muskelskeletpåvirkninger og psykisk arbejdsmiljø. Projektet vil kræve ressourcer, da Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vil skulle undtage de personfølsomme oplysninger, som ikke er nødvendige for Arbejdstilsynets målretning af

tilsynsindsatsen. Det vedrører især speciallægeerklæringerne, men også for arbejdsgiverhøringerne, vil det være en nødvendig proces.

Arbejdstilsynet vil efter pilotprojektets udløb samle op på erfaringerne, som vil danne grundlag for beslutninger om den fremtidige anvendelse af oplysninger om arbejdsbelastninger og andre tilsynsrelevante oplysninger fra speciallægeerklæringer og arbejdsgiverhøring til forberedelse af tilsynsbesøg. En eventuel fremtidig anvendelse af speciallægeerklæringer og arbejdsgiverhøring vil i så fald blive anvendt på delområder - ikke i fuld skala, og vil kræve yderligere ressourcer. Der skal desuden foretages en samlet vurdering af behov for yderligere tiltag, fx i form af en justering af formkravene til speciallægeerklæringer sammen med en aktiv kommunikationsindsats målrettet speciallæger, som også vil være ressourcekrævende. Desuden vil der kunne være behov for en fornyet IT-understøtning. Disse tiltag skal i givet fald aftales med Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og vil være ressourcekrævende.

De øvrige sagsakter, som fx rejseinspektørens arbejdsbeskrivelse, vurderes at være uegnede i tilsynsforberedelsen, bl.a. fordi der er for få af dem, de er for gamle i forhold til anmeldetidspunktet, eller oplysningerne er ikke tilstrækkelig relevante.

De nuværende IT-systemer i Arbejdsskadestyrelsen begrænser muligheden for automatisk overførsel af oplysninger til Arbejdstilsynet. På lidt længere sigt er der imidlertid en forventning om udvikling eller brug af andre IT-systemer i de nye rammer i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, og Arbejdstilsynet vil i den sammenhæng kunne pege på faktorer, som vil kunne understøtte brugen af oplysninger for Arbejdstilsynets tilsyn. I forbindelse med Arbejdsskadestyrelsens overførsel til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vil Arbejdstilsynet tage initiativ til et samarbejde om tilpasninger og øget digitalisering, med henblik på at automatisk overførsel af data fremmes mest muligt.

Generelt om anmeldelse af erhvervssygdomme

Anmeldelse af en erhvervssygdom sker efter fælles regler for anmeldelse til Arbejdsskadestyrelsen og Arbejdstilsynet. Ifølge disse regler er læger og tandlæger forpligtet til at anmelde, hvis de gennem deres erhverv konstaterer eller får mistanke om, at en person har pådraget sig en erhvervssygdom eller på anden måde har været udsat for en skadelig påvirkning på sin arbejdsplads. I de seneste år er der anmeldt omkring 20.000 erhvervssygdomme årligt. Det er obligatorisk for læger og tandlæger at anmelde digitalt, men alle kan indgive en anmeldelse på hvilken form, de ønsker, fx et papirbrev i håndskrift. Anmeldelsen registreres i alle tilfælde af Arbejdsskadestyrelsen til et fælles register med Arbejdstilsynet over anmeldte erhvervssygdomme.

Alle oplysninger bliver behandlet efter gældende regler af Arbejdstilsynet, således at den enkeltes anonymitet sikres. Dette gælder både vedrørende oplysninger om skadelidte og øvrige personer.

Anmeldelserne bruges med forskelligt formål for øje. Arbejdsskadestyrelsen anvender oplysningerne fra anmeldelsen samt den efterfølgende sagsbehandling til at afgøre, om en sygdom er erhvervsrelateret, og om den er erstatningsberettiget.

Det indebærer, at der indhentes oplysninger, som skal belyse dette. Arbejdstilsynet har et andet sigte med oplysningerne, idet de anvendes til at supplere Arbejdstilsynets viden om arbejdsmiljøproblemer.

Denne forskel i anvendelsen indebærer, at en del af de oplysninger, som Arbejdsskadestyrelsen indhenter, ikke er relevante for Arbejdstilsynets tilsyn, mens på den anden side oplysningen om den arbejdsgiver, hvor påvirkningen har fundet sted, som Arbejdsskadestyrelsen registrerer, er vigtig for at Arbejdstilsynet kan følge op med tilsyn på den lokale produktionsenhed, hvor den skadelige arbejdsmiljøpåvirkning er sket.

Arbejdsskadestyrelsens sagsgang

Arbejdsskadestyrelsen modtager anmeldelse af formodede eller konstaterede erhvervsbetingede sygdomme fra registeret over anmeldte erhvervssygdomme. Styrelsen vil herefter typisk bede tilskadekomne om at besvare et spørgeskema med spørgsmål om belastningen og sygdommens udvikling medmindre anmeldelsen kommer fra en arbejdsmedicinsk klinik. I dette tilfælde afventer/henter Arbejdsskadestyrelsen journalen fra klinikken. I tilfælde af, at der indhentes spørgeskema fra tilskadekomne, sættes der en frist på seksten dage. Har styrelsen ikke modtaget svar, sendes en rykker for besvarelsen af brevet med yderligere seksten dages frist. Modtages der ikke svar, afgøres sagen på de foreliggende oplysninger (afvisning). Behandlingen af en arbejdsskadesag kan i øvrigt til enhver tid afbrydes af tilskadekomne eller dennes repræsentant.

Når Arbejdsskadestyrelsen modtager de udfyldte spørgeskemaer vurderes det, om sagen peger mod en anerkendelse. Hvis tilskadekomnes besvarelse udelukker en anerkendelse, afvises sagen.

Er der derimod fortsat mulighed for anerkendelse, indhenter Arbejdsskadestyrelsen yderligere oplysninger om både belastning og sygdom, oftest i form af en arbejdsmedicinsk speciallægeerklæring, hvis en sådan ikke allerede foreligger, som primært har fokus på en grundig beskrivelse af belastningerne, og oftest også indeholder en grundig beskrivelse af de subjektive klager og objektive fund til brug for den medicinske vurdering af diagnosen.

Herefter vurderes sagen én gang til – er sagen til afvisning med de foreliggende oplysninger, træffer Arbejdsskadestyrelsen afgørelse om afvisning.

Er der derimod fortsat mulighed for anerkendelse, viderebehandles sagen. Er der trods arbejdsmedicinerens beskrivelse af subjektive klager og objektive fund tvivl om diagnosen, vil Arbejdsskadestyrelsen anmode om en erklæring fra en speciallæge med speciale i det sygdomsområde, som sagen vedrører. For eksempel vil der i sager om psykiske sygdomme, være tale om en erklæring fra en psykiatrisk speciallæge, mens der ved sygdomme på bevægeapparatet typisk vil være tale om en erklæring fra en ortopædkirurgisk speciallæge. Der er i disse speciallægeerklæringer primært fokus på sygdomshistorikken, de aktuelle gener og den diagnostiske udredning.

Er der med de nye lægelige oplysninger fortsat grundlag for at anerkende sagen, sender Arbejdsskadestyrelsen beskrivelsen af arbejdsbelastningerne til udtalelse hos arbejdsgiver. Arbejdsgiver bliver her bedt om at forholde sig til, hvorvidt de er enige i den arbejdsbeskrivelse, som tilskadekomne har oplyst.

Arbejdsgiver gøres i denne forbindelse opmærksom på, at hvis de ikke indsender kommentarer til tilskadekomnes arbejdsbeskrivelse, vil Arbejdsskadestyrelsen træffe afgørelse ud fra den beskrivelse, tilskadekomne har oplyst. Arbejdsgiver rykkes derfor ikke for svar. Oftest er arbejdsgiver og tilskadekomne enige om beskrivelsen.

Når alle oplysningerne er samlet, vurderer sagsbehandleren disse og forelægger eventuelt sagen for lægekonsulenten. Denne kan have opklarende spørgsmål til diagnosen. Det kan betyde behov for en supplerende speciallægeerklæring, men i langt de fleste tilfælde kan sagen afgøres på det foreliggende grundlag.

Hvis sagen anerkendes som en arbejdsskade, vil Arbejdsskadestyrelsen samtidig hermed træffe afgørelse om godtgørelse for varigt mén på baggrund af de lægelige oplysninger i sagen.

Hvis tilskadekomne ikke længere er ansat i samme stilling med samme løn, indhenter Arbejdsskadestyrelsen oplysninger for at vurdere, om der er tale om et erhvervsevnetab som følge af den anerkendte arbejdsskade. Oplysninger til vurdering af et eventuelt erhvervsevnetab vil typisk indeholde årsopgørelser/e-indkomst fra SKAT samt spørgeskemaer om job- og lønforhold, som sendes til tilskadekomne og dennes (forhenværende) arbejdsgiver. Herudover kan det i nogle tilfælde være relevant, at anmode om oplysninger fra tilskadekomnes kommune, hvis tilskadekomne for eksempel modtager sygedagpenge, er på fleksjobordning eller modtager førtidspension. For en mere detaljeret beskrivelse se bilag 1.

Arbejdstilsynets sagsgange

Arbejdstilsyn anvender i dag oplysninger om anmeldte erhvervssygdomme på flere måder.

Der anmeldes årligt ca. 20.000 erhvervssygdomme. Oplysningerne anvendes bl.a. statistisk til at udpege, hvor der er ophobning af erhvervssygdomme på virksomheder, eller hvor der er anmeldt én alvorlig sygdom mistænkt for at være forårsaget af kemikalier eller industrielle produkter. I disse tilfælde vurderer Arbejdstilsynet, ud fra en konkret vurdering af anmeldelserne, om der er grundlag for at gennemføre et tilsyn.

I nogle tilfælde er en påvirkning ophørt, eller det er ikke muligt at tilknytte et entydigt p-nummer, fx hvis det er hos flere arbejdsgivere, påvirkningen har fundet sted. I disse tilfælde udvælges virksomhederne ikke til tilsyn. Arbejdstilsynet udvælger kun virksomheder, hvor der kan tilknyttes et entydigt p-nummer, og hvor påvirkningen er aktuel.

Det indgår i den politiske aftale fra foråret 2015 om styrket arbejdsmiljøindsats, at anmeldelser af erhvervssygdomme, efter en konkret vurdering, fra januar 2016 også kan indgå i grundlaget for udvælgelse af virksomheder til risikobaseret tilsyn, ud over som hidtil, hvor tilsynene fortrinsvis skulle udføres på allerede planlagte tilsyn.

I de tilfælde, hvor Arbejdstilsynet gennemfører et tilsyn på en virksomhed med afsæt i anmeldelser af erhvervssygdomme, anvender de tilsynsførende i dag oplysninger om arbejdsbelastninger fra anmeldelsen. Det er den tilsynsførendes opgave at undersøge, om den arbejdsbelastning, der fremgår af anmeldelsen, foregår på virksomheden og giver anledning til arbejdsmiljømæssige problemer.

Den tilsynsførende skal ikke finde frem til den konkrete arbejdsbelastning fra anmeldelsen eller den person, det vedrører. Det skyldes, at den tilskadekomne har krav på fuldstændig anonymitet. Af den grund fokuserer tilsynet ikke på den konkrete hændelse eller arbejdsproces, som ligger til grund for anmeldelsen, men mere generelt på den type påvirkninger, der ligger til grund. Arbejdstilsynet må ikke oplyse hverken de ansatte eller virksomheden om, at tilsynet foretages på baggrund af anmeldte erhvervssygdomme. Det er således ikke sikkert, at medarbejdere, der har anmeldt en erhvervssygdom, involveres i tilsynet.

Vurdering af anmeldelsen og sagsakter fra Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandling

For at afgøre, om der er beskrivelser af den konkrete arbejdsbelastning, som er velegnet til at indgå i tilsynsforberedelsen, har Arbejdstilsynet foretaget en gennemgang af oplysninger om arbejdsbelastninger, der fremgår:

- Dels af selve anmeldelsen, som både Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen har adgang til (mhp. at bruge oplysningerne i flere tilfælde, end det sker i dag)
- Dels af forskellige sagsakter fra Arbejdsskadestyrelsen

I forhold til om beskrivelserne er velegnede til forberedelsen af det konkrete tilsyn, er en af betragtningerne, at en tilsynsførende i Arbejdstilsynet relativt nemt skal kunne sætte sig ind i og forstå oplysningerne. Det har bl.a. betydning, om teksten står med maskin- eller håndskrift, om teksten er forståelig for en ikke lægefaglig person og hvor lange teksterne er. Dertil kommer, at den tilsynsførende skal kunne bruge oplysningerne til at afgøre, om der er ansatte generelt set, som udsættes for påvirkninger samtidig med, at den tilskadekomnes identitet og særlige arbejdsforhold skal kunne holdes anonyme for virksomheden. Desuden er der set på, om det er oplysninger, der indhentes for alle sager eller for en mindre del af sagerne for at vurdere omfanget. Derudover lægges der vægt på, at anmeldelserne ikke når at blive ”gamle” i løbet af sagsprocessen, da det mindsker sandsynligheden for, at belastningerne stadig forekommer på virksomheden.

Juridisk set er det afgørende, at blandt andet kravene i persondataloven om behandling af personfølsomme oplysninger efterkommes. Som følge af lovændringerne i Arbejdsskadesikringsloven og Arbejdsmiljøloven (LOV nr 395 af 02/05/2016) i forbindelse med overførsel af Arbejdsskadestyrelsens opgaver til den selvejende institution Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, er der fremadrettet skabt

den fornødne hjemmel til at der kan ske udveksling af nødvendige oplysninger fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings sagsbehandlingssystem til Arbejdstilsynet til brug for tilsyn m.v., samt at Arbejdstilsynets sikres en direkte terminaladgang til anmeldelserne af erhvervssygdomme. Loven træder i kraft 1. juli 2016. Arbejdstilsynet vil dog ikke selv kunne hente de ønskede oplysninger fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings sagsbehandlingssystemer, men Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vil være forpligtet til at udlevere oplysningerne efter forespørgsel fra Arbejdstilsynet.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vil i forbindelse med udleveringen af oplysningerne til Arbejdstilsynet skulle undtage eventuelle følsomme personoplysninger, som ikke er nødvendige for Arbejdstilsynets målretning af tilsyn eller analyse og forebyggelsesformål. Fx vil oplysninger om tilskadekomnes medicinforbrug, andre sygdomme, arvelige dispositioner, allergier, tobak, alkohol, motion, socialt m.v., skulle udtages forinden sagsdokumenterne videregives til Arbejdstilsynet. Arbejdet med at udskille de for Arbejdstilsynet nødvendige oplysninger vil kræve tilførsel af ressourcer.

Det skal bemærkes, at Arbejdsskadestyrelsen i dag anvender sagsbehandlingssystemet ScanJour-P. Systemet indebærer, at sagens akter journaliseres på en sådan måde, at det pt. ikke er teknisk muligt at foretage en automatisk overførsel af oplysninger fra Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandling til Arbejdstilsynet, hverken for dele af sagsakterne eller sagsakterne i deres helhed. Som følge heraf skal al overførsel ske manuelt fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring til Arbejdstilsynet.

En mulig løsning på en manuel overførsel kan være at lave et datasæt, som opdateres løbende. Datasættet kan fx indeholde p-nummer, easynr og sygdomsgruppe samt oplysninger om, hvorvidt der er indhentet speciallægeerklæringer/journaler eller arbejdsgiverhøringer i sagen. Arbejdstilsynet kan så gennemgå listen og melde tilbage hvilke easynr, Arbejdstilsynet ønsker oplysningerne for. Herefter kan Arbejdsmarkedets Erhvervssikring fremfinde sager og sende de relevante sagsdokumenter til Arbejdstilsynet efter en juridisk vurdering af, hvad der skal undtages.

Beskrivelse af Arbejdsskadestyrelsens sagsakter

Til brug for at vurdere, hvilke sagsakter og trin fra Arbejdsskadestyrelsens sagsforløb, der vurderes at være velegnet til at kunne bruges i Arbejdstilsynets forberedelse af tilsyn, er der gennemgået to sager i deres helhed. Sagerne er henholdsvis en sag der vedrører muskelskelet og en sag, der vedrører det psykosociale område. Herefter er der indhentet et antal dokumenter fra hver type sagsakter.

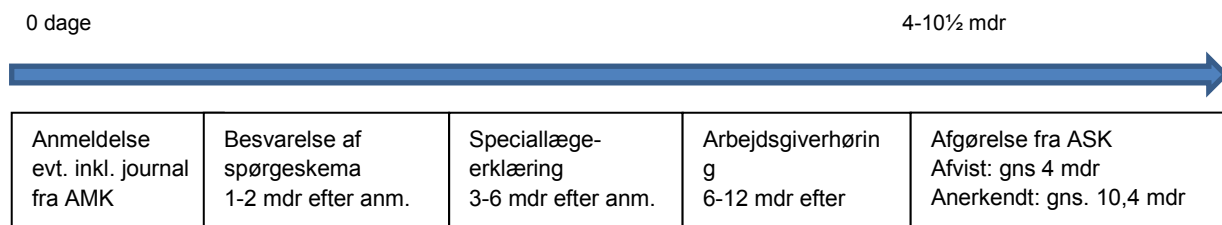
Der er identificeret tekstafsnit om arbejdsbelastninger i seks sagsakter:

- Besvarelser på spørgeskema fra tilskadekomne
- Speciallægeerklæring
- Arbejdsgiverhøring
- Rejseinspektørens arbejdsbeskrivelse

- Den endelige afgørelse i en sag
- Sager der har været behandlet i Erhvervs sygdomsudvalget

Det fremgår af figur 1, at spørgeskemaet indhentes 1-2 mdr. efter anmeldelsen, mens en evt. arbejdsgiverhøring afsendes seks til 12 måneder efter anmeldelse, se også bilag 2. De sager, som bliver afvist, afsluttes i gennemsnit hurtigere end sager, der bliver anerkendt.

Figur 1 Udvalgte sagstrin og deres omtrentlige procestid i Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingsforløb

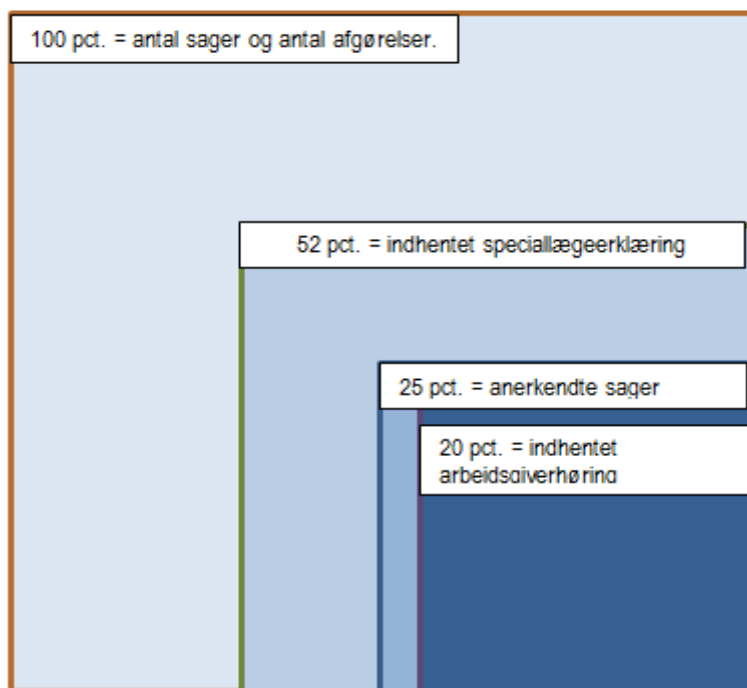

I mange af de afviste sager afgøres sagen, når spørgeskemaet er modtaget fra tilskadekomne. Hvis der tages udgangspunkt i sager afsluttet i 2014 er den gennemsnitlige sagstid for afviste sager omkring 4 mdr. (124 dage) og for anerkendte sager 10,4 mdr. (313 dage).

De nævnte sagsbehandlingstider er gennemsnitlige betragtninger for alle sager uanset sygdom. Hvis der differentieres i forhold til hvilke sygdomsgrupper, det omhandler, har fx anerkendte psykiske sager typisk en lang sagsbehandlingstid, idet det gennemsnitligt tager omkring 1,5 år (492 dage), og for anerkendte ryg sygdomme 1 år og 3,9 mdr. (476 dage), se også bilag 4, figur 1.

Som beskrevet i afsnittet om Arbejdsskadestyrelsens sagsgang, indhentes der ikke speciallægeerklæringer eller afsendes arbejdsgiverhøringer i alle sager. Hvis Arbejdsskadestyrelsen vurderer, at en sag ikke kan anerkendes, indhentes der ikke yderligere dokumentation. Som det fremgår af figur 2, er der fx i omkring halvdelen af sagerne (52 pct.) indhentet speciallægeerklæring, eller der foreligger allerede én fra arbejdsmedicinsk klinik i forbindelse med anmeldelsen, og i omkring en femtedel af sagerne er der foretaget en arbejdsgiverhøring. De anerkendte sager udgør ca. en fjerdedel af de anmeldte sager og en stor del af de anerkendte sager er hud- og høresygdomme.

Figur 2 Andele af de forskellige trin i sagsbehandlingsprocessen gennemsnitligt for årene 2011-13¹

Anmeldelsen

Som beskrevet under afsnittet Arbejdstilsynets sagsgang, bruger Arbejdstilsynet allerede i dag, i visse tilfælde, oplysninger fra anmeldelsen til forberedelse af tilsyn. Af anmeldelsen – som Arbejdstilsynet allerede i dag har adgang til – fremgår de oplysninger, som er relevante ift. tilsynsforberedelsen, af det felt, der angiver påvirkningstypen samt et fritekstfelt. Påvirkningstypen vælges af anmelder blandt allerede fastlagte termer vedrørende arbejdsbelastninger. Der kan angives op til tre forskellige påvirkningstyper pr. anmeldelse.

Fritekstfeltet er et felt, hvor lægen har mulighed for yderligere at beskrive de arbejdsbelastninger, der formodes at have ført til den anmeldte sygdom. Det er ikke obligatorisk for lægen at udfylde dette felt, men de er ofte udfyldt.

Ved den efterfølgende sagsbehandling i Arbejdsskadestyrelsen fremfindes navn og adresse og p-enhedsnummer på arbejdsgiver, hvis påvirkningen kan relateres til én arbejdsgiver. I tilfælde af flere arbejdsgivere eller ingen arbejdsgivere findes der ikke et p-enhedsnummer. Disse oplysninger om arbejdsgiver, som Arbejdsskadestyrelsen fremfinder, opdateres ugentligt til Arbejdstilsynets register over erhvervs sygdomme.

Oplysninger i anmeldelsen:

- navn og cpr-nr.,
- hvilke påvirkninger i arbejdsmiljøet, der har ført til sygdom
- hvilken sygdom
- i hvilken periode påvirkningen har fundet sted (påvirkningsperioden)
- om påvirkningen er sket hos nuværende arbejdsgiver
- fritekstfelt.

¹ Antallet af afgørelser svarer ikke præcist til antallet af anmeldte sager, fx fordi tilskadekomne ikke ønsker at rejse en arbejdsskadesag.

Vurdering

Oplysningerne om påvirkningstyper vurderes generelt at kunne anvendes som forberedelse af det konkrete tilsyn, fordi det indikerer hvilke risikofaktorer, der kan være til stede på den pågældende virksomhed. På større arbejdspladser kan det dog være vanskeligt at finde frem til den påvirkningstype, der fremgår af anmeldelsen. Fx kan den tilsynsførende have brug for at vide hvor omtrentligt på et hospital, der er problemer med eksem og vådt arbejde, eller hvor og hvornår på hospitalet, der er problemer med tunge løft.

Denne type oplysninger kan fremgå af fritekstfeltet i anmeldelsen. Detaljeringsgraden og relevansen af oplysningerne set i et tilsynsperspektiv varierer dog noget.

Der er ingen hverken IT-mæssige eller øvrige forhindringer i forhold til at bruge oplysningerne. Arbejdstilsynet har i dag adgang til anmeldelserne og vil også efter 1. juli 2016 have en direkte terminaladgang hertil fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Arbejdstilsynet vurderer samlet set, at oplysninger fra anmeldelsen kan bruges i forberedelsen af det enkelte tilsyn, og vil derfor fremover anvende oplysningerne, når der gennemføres tilsyn med virksomheder, hvor der er anmeldt erhvervssygdomme, og hvor påvirkningsperioden er aktuel. Det vil ske på risikobaserede tilsyn og relevante detailtilsyn. Der vil være tale om en øget brug af oplysningerne sammenlignet med i dag, hvor oplysningerne kun bruges i de tilfælde, hvor virksomheden er udvalgt til tilsyn på baggrund af erhvervssygdomme.

Spørgeskema

Arbejdsskadestyrelsen udsender typisk 1-2 mdr. efter anmeldelsen et spørgeskema til tilskadekomne, med mindre tilskadekomne har tilkendegivet, at der ikke ønskes rejst en arbejdsskadesag. Tilskadekomne bedes om at besvare spørgsmål om bl.a. arbejdsbelastningen og sygdommens udvikling. Spørgsmålene afhænger af hvilken type sygdom, der anmeldes. Skadelidte skal fx i tilfælde af anmeldelse af psykisk sygdom beskrive sit daglige arbejde så præcist som muligt og angive hvor ofte og i hvor lang tid den arbejdsmiljøskadelige påvirkning foregår.

Spørgeskemaerne har en meget stor volumen, idet Arbejdsskadestyrelsen modtager besvarelser af spørgeskemaerne i forbindelse med de fleste anmeldelser.

Vurdering

Den primære udfordring ift. anvendelsen af spørgeskemaerne i tilsynsforberedelsen er, at skemaet besvares af tilskadekomne uden bistand fra sagkyndige – som fx speciallæger – og at mange ikke svarer særlig fyldigt på det stillede spørgsmål. I nogle tilfælde svares med et ja eller et nej, og en del svar bærer desuden præg af begrænsede skrivefærdigheder. Det indebærer, at der er relativt få spørgeskemaer, som har en kvalitet og en relevans, som gør dem velegnede til tilsynsforberedelse.

Eksempler på påvirkningstyper:

- tunge løft
- arbejde med armene løftet over skulderhøjde
- stor arbejdsmængde
- trussel om vold
- hånd-arm vibration
- vådt arbejde, vandig opløsning
- træstøv

Eksempler på emner i spørgeskemaet:

- Hvem er arbejdsgiver
- Spørgsmål om arbejdsbelastninger
- Spørgsmål om sygdommens udvikling

En anden væsentlig udfordring ift. anvendelse af spørgeskemaerne er, at hovedparten besvares vha. håndskrift, og derfor kan være vanskelige at læse.

Arbejdstilsynets samlede vurdering er at spørgeskemaerne ikke er velegnede i tilsynsforberedelsen.

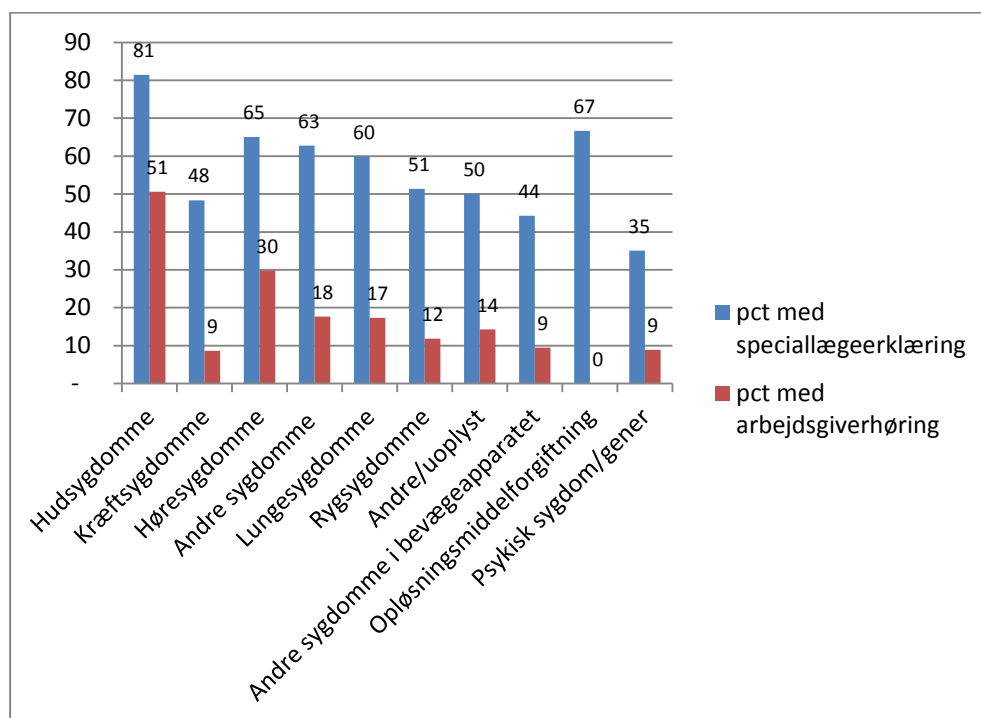
Speciallægeerklæringer

Cirka 10-15 pct. af de anmeldte erhvervssygdomme kommer fra Arbejdsmedicinske klinikker og har derfor en journal fra klinikken med. Disse journaler kommer ind på sagen relativt hurtigt efter anmeldelsen (indenfor en måned). Derudover indhentes der speciallægeerklæringer for de sager, hvor Arbejdsskadestyrelsen vurderer, at der er mulighed for anerkendelse af sagen. Som det ses af figur 3, foreligger der eller indhentes der fx speciallægeerklæringer i 81 pct. af sagerne vedrørende hudsygdomme svarende til 2.420 erklæringer (sager oprettet 2014) og i 35 pct. af sagerne vedrørende psykiske sygdomme svarende til 1.928 erklæringer. For sygdomme i bevægeapparatet foreligger eller indhentes speciallægeerklæringer i omkring 44-51 pct. af sagerne svarende til 3.330 erklæringer, se endvidere bilag 3, figur 1 vedr. antallet af sager.

Eksempler på indhold i arbejdsmedicinske speciallægeerklæringer:

- hvilken medicin skadelidte får
- andre sygdomme
- arvelige dispositioner
- allergier
- objektiv undersøgelse
- laboratorieundersøgelser
- tobak, alkohol og motion
- socialt
- tidligere uddannelser og ansættelser
- aktuel sygehistorie
- eksponeringsanamnese (dvs. en gennemgang af hvilke påvirkninger i arbejdslivet, der kan have ført til den aktuelle sygehistorie)
- beskrivelse af tidligere og aktuelle arbejdsbelastninger

Figur 3 Erhvervssygdomssager pct. hvor der er indhentet *speciallægeerklæring og arbejdsgiverhøring fordelt på sygdomsgrupper, sager oprettet 2014, anmeldediagnose

*Speciallægeerklæring er inkl. Journaler, der indsendes fra de arbejdsmedicinske klinikker i forbindelse med en anmeldelse fra samme.

Arbejdsmedicinske speciallægeerklæringer modtages i Arbejdsskadestyrelsen i gennemsnit ca. 3-6 mdr. efter sagens oprettelse.

Der er ikke nogen fast skabelon for udfyldelse af en arbejdsmedicinsk erklæring. De indeholder oftest ret detaljerede beskrivelser af arbejdsbelastninger og typisk også de samme typer afsnit, som en normal journal også indeholder (se eksempler i tekstboks).

Eventuelle yderligere speciallægeerklæringer – dvs. andre end de arbejdsmedicinske speciallægeerklæringer – varierer i omfang og beskrivelse af arbejdsbelastninger alt efter speciale. For høresygdomme er den typisk meget kortfattet og indeholder kun meget få oplysninger om arbejdsbelastningen, nærmest i form af stikord. Her er selve audiogrammet tilstrækkeligt til at konstatere, om hørenedsættelsen er forårsaget af støjudsættelse på arbejdet. Speciallægeerklæringen fra hudlæger er typisk heller ikke særlig udførlig, hvad angår arbejdsbelastningen, da det primært drejer sig om at konstatere, om fx eksemet er arbejdsrelateret eller ej. Psykiatriske speciallægeerklæringer ligner de arbejdsmedicinske speciallægeerklæringer, hvad angår indhold og omfang med en udførlig beskrivelse af arbejdsbelastningen.

Disse speciallægeerklæringer modtages i Arbejdsskadestyrelsen ca. fire til 10 måneder efter sagens oprettelse.

Denne type speciallægeerklæringer er heller ikke opbygget efter en fast skabelon, og det er derfor ikke entydigt, for hverken den arbejdsmedicinske speciallægeerklæring eller for de øvrige speciallægeerklæringer, hvilke tekstafsnit der omhandler de nuværende henholdsvis tidligere arbejdsbelastninger.

Vurdering

Det vurderes, at oplysninger om arbejdsbelastninger og andre relevante forhold fra speciallægeerklæringerne kan være velegnede til målretning af Arbejdstilsynets tilsynsindsats, herunder som forberedelse af det konkrete tilsyn, fordi oplysninger giver et indblik i, hvilke arbejdsprocesser og typer af påvirkninger, der er tale om. Oplysninger vurderes især at være relevante i forhold til muskelskeletpåvirkninger og psykisk arbejdsmiljø, fordi det er områder, som ikke altid er let konstaterbare. Dog gælder det for muskelskeletpåvirkninger, at det kan være vanskeligt at danne sig et samlet overblik over den aktuelle arbejdsbelastning, da sygdommen kan være forårsaget af flere års belastninger, som alle fremgår af speciallægeerklæringen.

Der er samtidig risiko for at de meget detaljerede beskrivelser af arbejdsprocesser kan lede de tilsynsførende til at undersøge det konkrete forhold frem for at forholde sig til påvirkningerne på et mere generelt plan. Der er ligeledes en risiko for, at oplysningerne bliver for styrende for tilsynet, sådan at andre problemer overses.

IT-mæssigt forholder det sig sådan, at speciallægeerklæringen i dag modtages i Arbejdsskadestyrelsen i tif-format (svarende til fx en pdf-fil eller et billede). Det betyder, at dokumentet ikke ligger i et tekstbehandlingsprogram som fx Word, men ligger som et billede i Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingssystem. Dette billede kan ikke pr. automatik overføres fra Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingssystem til Arbejdstilsynet, men der vil være behov for, at

speciallægeerklæringerne udtages manuelt for hver enkelt sag fra Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingssystem og kobles til det korrekte p-enhedsnummer for påvirkningsperioden. Desuden skal oplysninger som ikke er nødvendige og relevante for Arbejdstilsynets tilsynsindsats udtages inden speciallægeerklæringerne oversendes til Arbejdstilsynet.

Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen har undersøgt muligheden for automatisk at kunne fremsøge relevante tekstafsnit mhp. at kunne udetage fx følsomme personoplysninger, som ikke er nødvendige for Arbejdstilsynet. Teknisk set kan det måske lade sig gøre automatisk at fremfinde dokumenterne samt fremsøge tekst om arbejdsbelastninger via fx SAS-programmeringsværktøjet 'Content extraction'. Fordelen vil være, at der kan fremfindes tekst, som med en vis sandsynlighed ikke indeholder følsomme personoplysninger, der ikke er nødvendige og relevante for tilsyn. Omvendt er der dog stor usikkerhed om hvorvidt det kan lade sig gøre at fremsøge relevante tekstafsnit, som er meningsgivende i tilsynsforberedelsen:

- Først og fremmest er det usikkert, om der kan udvikles et program, som kan fremsøge de ønskede oplysninger, fordi programmet baserer sig på genkendelse af bestemte ord. Speciallægeerklæringerne er ikke opbygget efter faste skabeloner eller anvender faste terminologier, og det er derfor meget usikkert, om der kan udvikles meningsfulde og fyldestgørende kodninger.
- Derudover indeholder speciallægeerklæringerne information om både tidligere og aktuelle arbejdsbelastninger, og det vil ikke nødvendigvis fremgå af den tekst, som kan fremsøges, om arbejdsbelastningen er historisk eller aktuel. Det indebærer, at den tilsynsførende kan få oplysninger, som slet ikke relaterer sig til den pågældende virksomhed.

For endeligt at afklare, om det kan lade sig gøre, ville der skulle gennemføres en business case. Introduktion af programmer til udsøgning af tekststykker og systematisk brug heraf, skønnes umiddelbart at beløbe sig til flere millioner kr. På baggrund af, at det faglige udbytte er særdeles usikkert, vil Arbejdstilsynet ikke iværksætte en sådan undersøgelse.

Pr. 1. juli 2016 er der skabt hjemmel i Arbejdsskadesikringsloven og i Arbejds miljøloven til at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring udleverer oplysninger til Arbejdstilsynets fx fra deres sagsbehandling, som er nødvendige for Arbejdstilsynets målretning og kvalificering af tilsynsarbejdet.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vil i forbindelse med udleveringen af oplysningerne til Arbejdstilsynet skulle undtage eventuelle følsomme personoplysninger, som ikke er nødvendige for Arbejdstilsynets målretning af tilsyn. Fx vil oplysninger om tilskadekomnes medicinforbrug, andre sygdomme, arvelige dispositioner, allergier, tobak, alkohol, motion, socialt m.v., skulle udtages forinden sagsdokumenterne videregives til Arbejdstilsynet.

Arbejdstilsynet vurderer samlet set, at oplysninger om arbejdsbelastninger i speciallægeerklæringerne kan være velegnede i tilsynsforberedelsen inden for visse områder, herunder især muskelskeletpåvirkninger og psykisk arbejdsmiljø. Det skal dog bemærkes, at det som nævnt kun er for en mindre andel af de anmeldte sager, at der indhentes speciallægeerklæringer.

På den baggrund vil Arbejdstilsynet, under forudsætning af tilførsel af ressourcer, i et pilotprojekt bruge oplysninger i speciallægeerklæringer om arbejdsbelastninger og andre relevante oplysninger på udvalgte tilsyn, hvor de tilsynsførende har de fornødne muligheder for forberedelse. Det kan fx dreje sig om udvidet risikobaseret tilsyn, hvor der er fokus på muskelskeletpåvirkninger og psykisk arbejdsmiljø. Pilotprojektet vil være ressourcekrævende, da Arbejdsmarkedets Erhvervssikring skal foretage en gennemgang af speciallægeerklæringer for at undtage de følsomme personoplysninger, som ikke er nødvendige for Arbejdstilsynets tilsynsarbejde eller alternativt overføre tilsynsmæssigt relevante afsnit til et nyt dokument, der derefter oversendes til Arbejdstilsynet.

Alle oplysninger i pilotprojektet vil blive behandlet, som altid, efter gældende regler af Arbejdstilsynet, således at den enkeltes anonymitet sikres. Dette gælder både vedrørende oplysninger om tilskadekomne og øvrige personer.

Arbejdstilsynet vil efterfølgende samle op på erfaringerne. Hvis erfaringerne er positive, og Arbejdstilsynet derfor ønsker at udbrede denne praksis på delområder af tilsynsindsatsen, vil det igen være ressourcekrævende. Der vil desuden skulle ske en samlet vurdering af behov for yderligere tiltag, fx i form af en justering af formkrav til speciallægeerklæringer, som gør det nemmere at se de relevante belastninger til brug for Arbejdstilsynets forberedelse af tilsyn. Et sådant tiltag vil ligeledes kræve ressourcer. Desuden vil der kunne være behov for fornyet IT-understøtning og en aktiv kommunikationsindsats over for speciallæger. Disse tiltag skal i givet fald ske i samarbejde med Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og vil ligeledes være ressourcekrævende.

Arbejdsgiverhøringer

Hvis Arbejdsskadestyrelsen på baggrund af speciallægeerklæringen/journalen vurderer, at sagen har mulighed for at blive anerkendt, sender Arbejdsskadestyrelsen beskrivelser af arbejdsbelastninger til udtalelse hos arbejdsgiveren. Arbejdsgiveren skal forholde sig til, hvorvidt oplysningerne om arbejdsbelastningerne er korrekte.

Der indhentes arbejdsgiverhøringer i relativt få sager. Som det fremgår af figur 3 indhentes der for psykiske sager arbejdsgiverhøring om arbejdsbelastninger i ni pct. af sagerne, og for muskelskeletsager er det i omkring 9-12 pct. af sagerne. Se endvidere bilag 3, figur 1 vedr. antallet af sager.

Arbejdsgiverhøringer modtages i Arbejdsskadestyrelsen ca. seks til 12 måneder efter sagens oprettelse, men tidsforløbet vil også her afhænge af hvilke sygdomme, der er tale om.

Arbejdsgiverhøringer indeholder et afsnit der beskriver de arbejdsbelastninger, der er fremfundet gennem sagsbehandlingen. Desuden en indledning til virksomheden om, hvad sagen drejer sig om. Arbejdsbeskrivelserne er som oftest hentet fra speciallægeerklæringen om arbejdsbelastninger. Arbejdsgiverhøringer indeholder ikke oplysninger om hvilken sygdom, tilskadekomne lider af. Hvis det er en sag, hvor der inddrages vidner, vil vidners udsagn også fremgå af arbejdsgiverhøringen af og til med navns nævnelse.

Vurdering

Arbejdsgiverhøringerne vurderes overordnet set at indeholde relevante oplysninger i forhold til tilsynsforberedelsen, og sammenlignet med speciallægeerklæringerne er det en fordel, at de ikke er lige så omfattende, og ikke indeholder tilskadekomnes sygehistorie mm. Det er ligeledes en fordel, at arbejdsgiverhøringerne som oftest kun indeholder oplysninger om de aktuelle arbejdsbelastninger på den pågældende virksomhed.

Oplysningerne er dog ikke altid fuldt ud velegnede ift. tilsynsforberedelsen. Arbejdsgiverhøringerne tilstræber – jf. formålet med høringerne – at give et overblik over den samlede belastning, og er derfor ikke nødvendigvis helt så detaljerede i arbejdsbeskrivelsen som speciallægeerklæringen. Fx kan det i arbejdsgiverhøringen beskrives, at der løftes et antal ton dagligt, uden at det præciseres, hvilke enkeltløft løftene er sammensat af, hvilket indebærer, at oplysningerne kan være mindre brugbare for tilsynet.

Arbejdsgiverhøring foreligger desuden senere i sagsforløbet end speciallægeerklæringer, hvilket kan betyde, især i de psykiske sager, at oplysningerne om arbejdsbelastninger ikke længere er helt aktuelle.

Arbejdsgiverhøringerne ligger i dag i Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingssystem som Word Perfect filer, og sammenlignet med speciallægeerklæringerne er det IT-mæssigt nemmere at overføre disse filer. Der vil fortsat være brug for, at sagerne skal udtages manuelt for hver enkelt sag fra Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlingssystem og kobles til det korrekte p-enhedsnummer for påvirkningsperioden.

Forinden Arbejdsgiverhøringerne videregives til Arbejdstilsynet, vil der dog skulle foretages en gennemgang af dokumenterne for at sikre, at følsomme personoplysninger som ikke er relevante for Arbejdstilsynets målretning af tilsynsindsatsen undtages. Det vurderes, at dokumenterne typisk vil kunne videregives til Arbejdstilsynet, uden at der skal foretages udtagelse af oplysninger.

Selvom der indhentes arbejdsgiverhøring i relativt få tilfælde, vurderer Arbejdstilsynet, at sagsakterne kan være relevante i tilsynsforberedelsen, og de vil derfor – på linje med speciallægeerklæringerne – indgå i et pilotprojekt.

Rejseinspektørens arbejdsbeskrivelse

I 2014 blev der i alt udarbejdet 62 rejseinspektørsager, hvorfor de udgør en meget lille del af det samlede antal anmeldelser på godt 20.000 anmeldelser årligt. Rejseinspektørsager indhentes typisk i sager, hvor tilskadekomne har udført en meget særpræget arbejdsfunktion, hvor det er svært at vurdere arbejdsbelastningen ud fra den skriftlige beskrivelse fra den arbejdsmedicinske speciallægeerklæring. Rejseinspektørsager udarbejdes i de tilfælde, hvor Arbejdsskadestyrelsen vurderer sagen kan anerkendes.

Rejseinspektørsager modtages i Arbejdsskadestyrelsen ca. 10-18 måneder efter sagens oprettelse.

En rejseinspektørsag består typisk af tekst og billeder og er af et omfang på fire til fem sider. Billederne kan fx i forbindelse med at vurdere arbejdsbelastningen ved en rengøringsopgave være billeder af en måtte ved indgangsparti, en bordgruppe i klasselokale, elevers sko ved et indgangsparti, en fast belægning udenfor etc. Beretninger og fotos er meget tæt knyttet til præcis den konkrete, personlige arbejdsbelastning over en dag.

Rapporten afsluttes med en konklusion, hvis indhold er af vekslende karakter. Det kan være en opsummering af arbejdsopgaverne, men er det ikke i alle tilfælde.

Vurdering

Der er meget få rejseinspektørsager årligt og de indhentes relativt sent i sagsforløbet. Arbejdstilsynet vurderer på den baggrund, at det ikke er relevant at inddrage denne type dokumenter.

Den endelige afgørelse i en sag fra Arbejdsskadestyrelsen

I forbindelse med afgørelse af en sag som enten afvist eller anerkendt, udarbejder Arbejdsskadestyrelsen et dokument, som indeholder en begrundelse for afgørelsen. For alle sagsbehandlede, anmeldte erhvervssygdomme udarbejdes der en afgørelse. I afgørelsen gennemgås som regel i kort form, hvad der er anmeldt, hvorledes Arbejdsskadestyrelsen vurderer sygdommen i forhold til fortegnelsen over erhvervssygdomme, hvad bestod arbejdet i, hvordan udviklede sygdommen sig, hvilke læger har konkluderet hvad, og er sagen afvist eller anerkendt. Beskrivelserne af arbejdsbelastningerne er ofte meget summariske.

Som beskrevet tidligere ligger der hurtigere en afgørelse på sager, der afvises, end på sager der anerkendes. Blandt de sager der anerkendes, afhænger sagsbehandlingstiden af hvilken sygdom, der er anmeldt, hvor fx psykiske sygdomme gennemsnitligt har en længere sagsbehandlingstid end muskelskeletsygdomme. For sager afgjort i perioden fra 2010 til 2014 var 75 pct. af de psykiske sager i gennemsnit lidt mere end to år om at blive afgjort svarende til 742 dage. Det tilsvarende tal for muskelskelet sager var et år og 4,4 mdr. (492) dage for rygsygdomme og et år og 2,8 mdr. (443 dage) for øvrige bevægeapparatssygdomme. Se i øvrigt bilag 4, figur 2.

Vurdering

Oplysningerne i afgørelserne vurderes ikke at være velegnede i tilsynsforberedelsen. Det skyldes først og fremmest, at oplysningerne om arbejdsbelastninger som oftest er af en meget generel karakter og meget summarisk, hvilket ikke tilfører væsentlige yderligere oplysninger til tilsynsforberedelsen i forhold til de oplysninger, der allerede fremgår af anmeldelsen. I de sager hvor der er tale om mange års belastninger, vil de forskellige arbejdsbelastninger typisk være remset op periode for periode. I disse typer sager er det kun en mindre del af beskrivelsen af arbejdsbelastninger, der er aktuelle arbejdsbelastninger, og af og til er slet ingen af beskrivelserne aktuelle arbejdsbelastninger. Når der er tale om anerkendte sager, er oplysningerne om arbejdsbelastninger af ældre dato, fordi der er gået lang tid fra anmeldelse til afgørelse, og det er således ikke sikkert, at påvirkningen stadig er til stede på virksomheden.

Arbejdstilsynet vurderer på den baggrund, at det ikke er relevant at inddrage afgørelserne i tilsynsforberedelsen.

Afgørelser fra Erhvervssygdomsudvalget

Der afgøres relativt få sager årligt i Erhvervssygdomsudvalget, omkring 335 sager. En vurdering i Erhvervssygdomsudvalget kan føre til både afvisning og anerkendelse af en sag. Cirka halvdelen af de psykiske sager som er anerkendt i perioden 2010-2015 har været forelagt Erhvervssygdomsudvalget. For øjeblikket er posttraumatisk stress syndrom (PTSD) den eneste psykiske lidelse, der er optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme. Sager vedrørende PTSD kan derfor anerkendes uden at blive forelagt for Erhvervssygdomsudvalget.

Sagerne er typisk 2-3 år gamle i forhold til anmeldetidspunktet, når de afgøres.

En afgørelse består af udvalgets indstilling, eventuelle partshørings svar samt udvalgets vurdering. Under udvalgets vurdering angives sygdommen, eventuelt om der fortsat er sygdomssymptomer og en beskrivelse af de arbejdsmæssige belastninger. Vurderingen kan indeholde mange meget personlig oplysninger. Beskrivelsen af de arbejdsmæssige belastninger kan være beskrevet meget overordnet eller meget detaljeret. I tilfælde af sagsbehandling af psykiske arbejdsmiljøproblemer, er arbejdsbelastningen ofte ret detaljeret beskrevet og meget personlig orienteret mod netop skadelidtes arbejdssituation. Det kan være sager, hvor fx klienter eller elever er involveret i arbejdsmiljøproblemet. I denne type sager vil der være beskrivelser af hændelser fra skolegård eller klasseværelse eller hændelser med beboere på plejehjem eller eget hjem.

Vurdering

Der er meget få afgørelser årligt, som har været behandlet i Erhvervssygdomsudvalget, og de færdigbehandles meget sent i forhold til anmeldetidspunktet. Det øger sandsynligheden for, at de meget personligt orienterede arbejdsbelastninger ikke er at finde på arbejdspladsen længere. Dertil kommer en noget varierende detaljeringsgrad i beskrivelser af arbejdsbelastningerne.

Arbejdstilsynet vurderer på den baggrund, at det ikke er relevant at inddrage denne type dokumenter i tilsynsforberedelsen.

Bilag 1

Sagsnr. 2015-0000587

Om Arbejdsskadestyrelsens sagsskridt ved oplysningen af sager om anmeldte erhvervssygdomme

RNI/PJA
MABE/CFE1

Den almindelige behandling af arbejdsskadesager - erhvervssygdomme

Arbejdsskadestyrelsen modtager anmeldelse af formodede eller konstaterede erhvervsbetingede sygdomme fra EASY.

Sagen oprettes i Arbejdsskadestyrelsen og der sendes kvitteringsbrev til tilskadekomne, hvori der gøres opmærksom på sagens oprettelse, tilskadekomnes forpligtelser mv. Dette brev sendes inden for 5 dage fra oprettelsen af sagen.

Herefter lægges sagen i dvale 7 dage, mens Arbejdsskadestyrelsen afventer udløbet af fristen for at få sagen henlagt. Herefter er det stiltiende samtykke aktivt, og Arbejdsskadestyrelsen kan begynde behandlingen af sagen¹.

Arbejdsskadestyrelsen vil herefter typisk bede tilskadekomne om at besvare spørgsmål om belastningen og sygdommens udvikling. Der sættes en frist på 16 dage. Har styrelsen ikke modtaget svar, sendes en rykker for besvarelsen af brevet med yderligere 16 dage. Modtages der ikke svar, afgøres sagen på de foreliggende oplysninger (afvisning).

Når svarene på spørgsmålene kommer ind, vil Arbejdsskadestyrelsen vurdere, om sagen fortsat peger mod en anerkendelse. Hvis tilskadekomnes besvarelse udelukker en anerkendelse, afvises sagen. Er der derimod fortsat mulighed for anerkendelse, indhenter Arbejdsskadestyrelsen yderligere oplysninger om både belastning og sygdom, oftest i form af en arbejdsmedicinsk speciallægeerklæring, som uddybende beskriver belastningerne og oftest også har en grundig beskrivelse af de subjektive klager og objektive fund til brug for vurdering af diagnosen. Typisk vil tilskadekomne blive indkaldt til undersøgelsen på den arbejdsmedicinske klinik i løbet af 2-3 måneder, hvorefter der kan gå yderligere 1-2 måneder før Arbejdsskadestyrelsen modtager erklæringen.

I de tilfælde, hvor anmeldelsen er indsendt af en arbejdsmedicinsk klinik, vil Arbejdsskadestyrelsen typisk ikke sende et spørgeskema til tilskadekomne, men derimod anmode om journalen fra den anmeldende klinik. Årsagen til dette er, at der i denne journal typisk vil indgå mere velbeskrevne oplysninger om belastning og sygdommens udvikling, end Styrelsen ville kunne få fra tilskadekomnes besvarelse af et spørgeskema. I mange tilfælde indeholder journalen de samme oplysninger, som en arbejdsmedicinsk speciallægeerklæring ville indeholde. Derfor er det ofte

¹ Tilskadekomne eller dennes repræsentant kan altid bede Arbejdsskadestyrelsen om at stoppe behandlingen af sagen, også selv om det stiltiende samtykke er aktivt.

ikke nødvendigt, at indhente en arbejdsmedicinsk speciallægeerklæring, hvis der foreligger en journal fra den arbejdsmedicinske klinik.

Er der anmeldt en høresygdom eller en hudsygdom, vil Arbejdsskadestyrelsen typisk anmode om en speciallægeerklæring fra henholdsvis en audiolog eller en dermatolog. Årsagen til dette er, at der i disse sagstyper ikke i samme grad er behov for lange og omfattende arbejdsbeskrivelser. Derimod er det væsentligt, at få stillet og oplyst den korrekte diagnose, herunder at få foretaget henholdsvis høretest og allergitest.

Efter modtagelse af speciallægeerklæring eller journal fra en arbejdsmedicinsk klinik, vurderes sagen én gang til – er sagen til afvisning ud fra de foreliggende oplysninger, træffer Arbejdsskadestyrelsen afgørelse om afvisning.

Er der derimod fortsat mulighed for anerkendelse, viderebehandles sagen. Er der trods arbejdsmedicinerens beskrivelse af symptomer og objektive fund tvivl om diagnosen, indhenter Arbejdsskadestyrelsen en speciallægeerklæring. Tilskadekomne gives mulighed for at vælge hvilken læge, pågældende vil undersøges af (16 dages svarfrist med rykker igen som ovenfor beskrevet), hvorefter Arbejdsskadestyrelsen skriver til lægen og beder denne om at indkalde tilskadekomne og udfærdige en erklæring inden for 8 uger. I sager, der omhandler psykiske sygdomme, vil Arbejdsskadestyrelsen altid indhente en psykiatrisk speciallægeerklæring til vurdering af diagnosen, såfremt de beskrevne belastninger vurderes tilstrækkelige til at have forårsaget en psykisk sygdom.

Er der med de nye lægelige oplysninger fortsat grundlag for at anerkende sygdommen, sender Arbejdsskadestyrelsen beskrivelsen af arbejdsbelastningerne til udtalelse hos arbejdsgiver. Arbejdsgiver bliver her bedt om at forholde sig til, hvorvidt de er enige i den arbejdsbeskrivelse, som tilskadekomne har oplyst.

Arbejdsgiver gøres i denne forbindelse opmærksom på, at hvis de ikke indsender kommentarer til tilskadekomnes arbejdsbeskrivelse, vil Arbejdsskadestyrelsen træffe afgørelse ud fra den beskrivelse, tilskadekomne har oplyst. Arbejdsgiver rykkes derfor ikke for svar, men gives en frist på 14 dage til at indsende kommentarer. Oftest er arbejdsgiver og tilskadekomne enige om beskrivelsen. I sager, der skal forelægges til vurdering i Erhvervssygdomsudvalget, stilles der større krav til dokumentation for arbejdsbelastningerne. Det er derfor meget væsentligt, at arbejdsgiver kommenterer beskrivelsen, uanset om de er enige eller uenige. I denne type sager vil arbejdsgiveren derfor blive rykket for svar efter udløb af fristen på 14 dage.

I de tilfælde, hvor arbejdsgiver og tilskadekomne ikke kan blive enige om belastningen (oftest sager om psykisk sygdom eller sager vedrørende sygdomme i bevægeapparatet), kan Arbejdsskadestyrelsen indhente udsagn fra vidner, hvis tilskadekomne oplyser om sådanne. Dette forekommer både i sager, der skal behandles efter fortegnelsen over erhvervssygdomme, og sager der efterfølgende skal vurderes i Erhvervssygdomsudvalget.

Er der tale om fysiske belastninger, som parterne ikke kan blive enige om, og som tilskadekomne ikke kan fremskaffe vidner til at bekræfte, kan Arbejdsskadestyrel-

sens rejseinspektør i nogle tilfælde inddrages i sagen. Han arrangerer et møde med tilstedeværelse af ham selv, arbejdsgiver, tilskadekomne, eventuelle partsrepræsentanter samt andre, der måtte kunne afklare belastningerne. Mødet foregår typisk på arbejdspladsen, hvor rejseinspektøren oftest vil blive vist rundt.

I forbindelse med rundvisningen tages typisk billeder af de arbejdsfunktioner, som tilskadekomne har udført, og i nogle tilfælde vil rejseinspektøren selv prøve at udføre de belastende arbejdsfunktioner, hvor eksempelvis kraftudfoldelsen og akavetheden ved arbejdsfunktionen føles på egen krop. Efter mødet udfærdiger han rapport om belastningerne, som godkendes af parterne, og herefter indgår i sagen. Rejseinspektøren inddrages i nogle tilfælde også uden forudgående uenighed mellem arbejdsgiver og tilskadekomne. Dette vil typisk være i sager, hvor tilskadekomne har udført en meget særpræget arbejdsfunktion, hvor det er svært at vurdere arbejdsbelastningen ud fra den skriftlige beskrivelse i den arbejdsmedicinske speciallægeerklæring. Rejseinspektøren modtager i disse tilfælde ønske fra sagsbehandlerne om en nærmere beskrivelse af arbejdsfunktionen, som den tilskadekomne har udført. Rapporten vil typisk være fokuseret omkring de belastninger, som rejseinspektøren har fundet relevant for udviklingen af den anmeldte sygdom. Det kan oplyses, at rejseinspektøren i 2014 var på 62 virksomhedsbesøg. Et besøg af rejseinspektøren forlænger sagsbehandlingen med 3-6 måneder (afhængigt af hvor svært det er at få parterne til at mødes).

Når alle oplysningerne er samlet, vurderer sagsbehandleren disse og forelægger eventuelt sagen for lægekonsulenten. Typisk vil spørgsmålene til lægekonsulenten dreje sig om specificering af diagnosen, herunder sygdomsudvikling og i nogle tilfælde, hvornår de første symptomer på sygdommen kan siges at være opstået. Dette kan være særligt vigtigt i forhold til vurdering af hvilken arbejdsgiver sygdommen er opstået under. Det kan betyde behov for en supplerende erklæring, men i langt de fleste tilfælde kan sagen afgøres på det foreliggende grundlag.

Sagen kan fortsat både ende med anerkendelse og afvisning.

Arbejdsskadestyrelsen sender løbende partshøring til sagens parter. Det vil i praksis sige, at når der modtages nye oplysninger til sagen, sendes disse med det samme til orientering til både forsikringsselskabet, tilskadekomne og eventuelt dennes advokat eller fagforbund. Parterne får i forbindelse med orienteringen 14 dage til at indsende eventuelle kommentarer til oplysningerne. Da parterne på denne måde løbende bliver orienteret, sender Arbejdsskadestyrelsen ikke en samlet orientering umiddelbart inden der træffes afgørelse i sagen.

Hvis sagen vurderes til anerkendelse, vil Arbejdsskadestyrelsen samtidig hermed træffe afgørelse om godtgørelse for varigt mén på baggrund af de lægelige oplysninger i sagen. I nogle tilfælde vil lægekonsulenten også her yde bistand til vurdering af komplicerede varige mén, hvor der for eksempel er tale om flere sygdomme med overlappende symptomer.

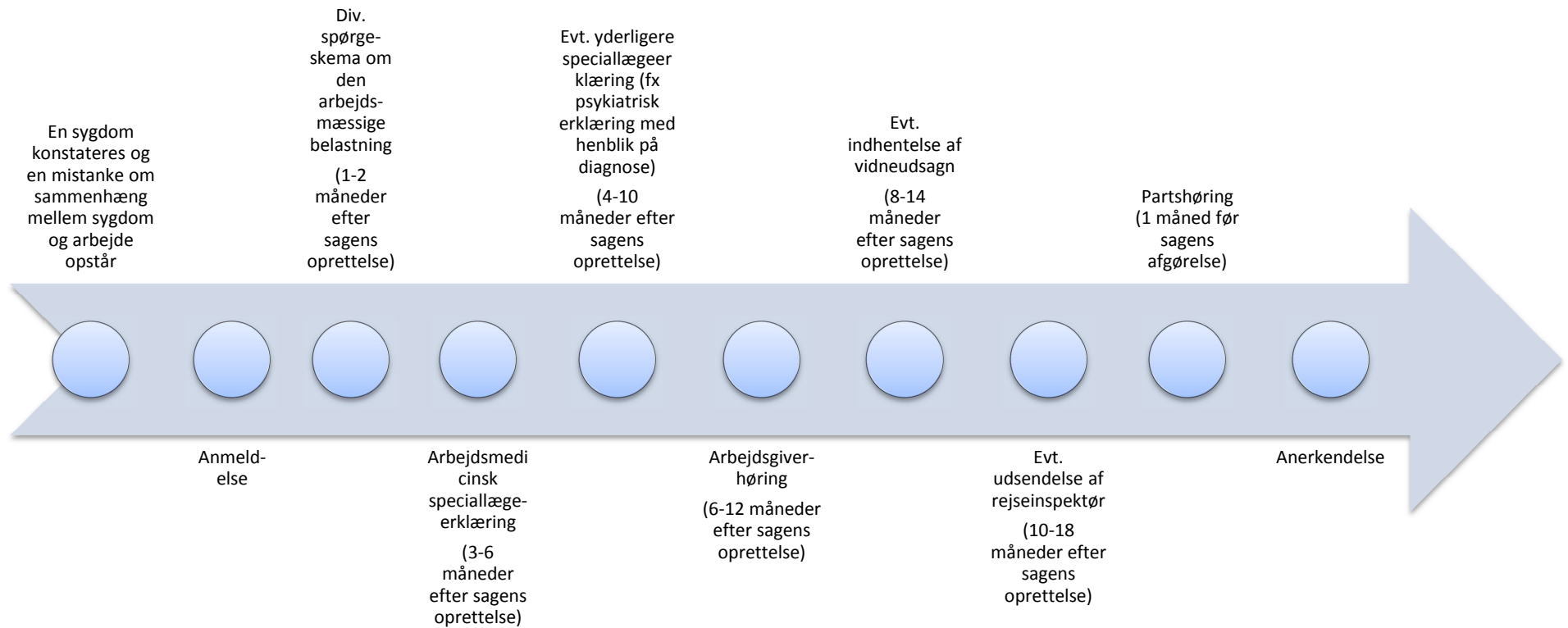
Hvis tilskadekomne ikke længere er ansat i samme stilling med samme løn, indhenter Arbejdsskadestyrelsen oplysninger for at vurdere, om der er tale om et erhvervsevnetab som følge af den anerkendte arbejdsskade. Oplysninger til vurdering

af et eventuelt erhvervsevnetab vil typisk indeholde årsopgørelser/e-indkomst fra SKAT samt spørgeskemaer om job- og lønforhold, som sendes til tilskadekomne og dennes (forhenværende) arbejdsgiver. Herudover kan det i nogle tilfælde være relevant, at anmode om oplysninger fra tilskadekomnes kommune, hvis tilskadekomne for eksempel modtager sygedagpenge, er på fleksjobordning eller modtager førtidspension.

I nogle tilfælde kan det tage flere måneder inden oplysningerne om erhvervsevnetabet er modtaget, mens det i andre tilfælde kan gå forholdsvis hurtigt.

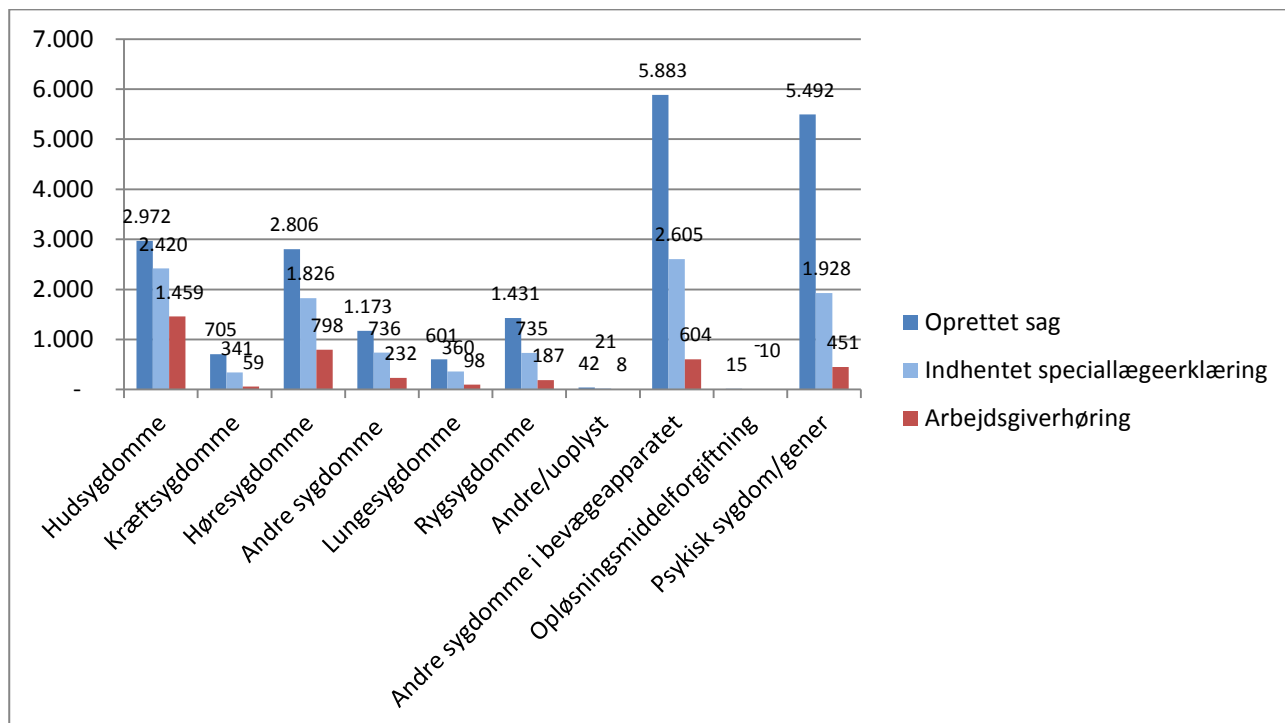
Bilag 2

Tidslinje – en erhvervssygdom fra mistanke til anerkendelse

Bilag 3

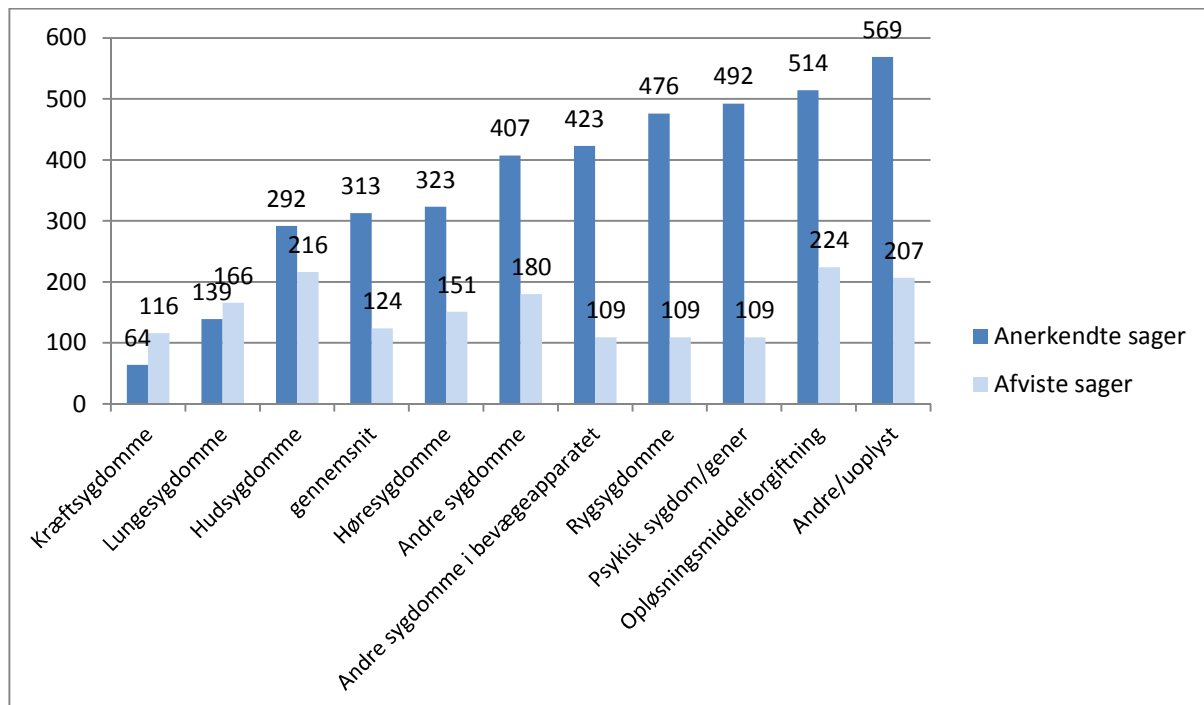
Figur 1 Antal sager hvor der er indhentet *speciallægeerklæring og arbejdsgiverhøring fordelt på sygdomsgrupper, sager oprettet 2014, anmeldediagnose

*Speciallægeerklæring er inkl. journaler der indsendes fra de arbejdsmedicinske klinikker i forbindelse med en anmeldelse fra samme.

Bilag 4

Figur 1 Sagsbehandlingstid i gennemsnit (gnsn.) for anmeldte erhvervssygdomme afsluttet i 2014 fordelt på sygdomsgrupper, anmeldediagnose

Figur 2 Sagsbehandlingstid for hvornår 75 pct. af erhvervssygdomssager er afgjort i perioden 2010-2014 fordelt på sygdomsgrupper, anmeldediagnose

